

Deelproject 3 **Opvoeding en Onderwijs**

3^e rapportage van het innovatieproject wijkgerichte inburgering in de wijk Meerzicht.

Gemeente Zoetermeer
Januari 2011
Innovatie project wijkgerichte inburgering

Deelproject 3 Opvoeding en Onderwijs

3 Opvoeding en onderwijs

Zoetermeer heeft een uitgebreid aanbod voor kinderen waarvan verwacht wordt dat hun taalontwikkeling extra aandacht behoeft.

- Zo wordt in de zogenaamde *speelhuizen* en *speeltaalhuizen* de ontwikkeling van jonge kinderen gestimuleerd. Een speeltaalhuis is een nieuwe vorm van opvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar met veel aandacht voor taalontwikkeling. Een speeltaalhuis biedt aandacht voor het spel en veel aandacht voor het leren van de taal.
- In *taalkringen* wordt extra aandacht gegeven aan taal in de vorm van liedjes, voorlezen en gezamenlijk praten over diverse thema's. In taalkringen worden aan jonge kinderen spelenderwijs nieuwe woordjes geleerd waardoor taalachterstanden snel verdwijnen.
- Om onderwijsachterstanden in het basisonderwijs te bestrijden en een doorgaande lijn van opvang naar onderwijs te realiseren, wordt zowel in peuterspeelzalen als in kinderopvangverblijven (op achttien plekken verdeeld over de hele stad) voorschoolse educatie gegeven. Hierbij wordt onder meer gewerkt met het programma Piramide.
- Ook het aanbod van de Brede School, met haar activiteitenaanbod buiten schooltijd voor leerlingen van de basisschool, richt zich op taalontwikkeling. Extra aandacht voor de Nederlandse taal is belangrijk zowel voor kinderen als hun ouders. Taalvaardigheid biedt betere ontplooiingskansen. Niet alleen de inzet van school is belangrijk voor het ontwikkelen van taal, ook de ondersteuning van ouders is hierbij van groot belang. Ouders worden gestimuleerd om actief betrokken te zijn bij het onderwijs van hun kinderen en de Brede Schoolactiviteiten. De scholen beschikken over een ouderkamer waar cursussen en voorlichting georganiseerd worden voor met name moeders. De voorlichting kan gaan over dingen die op school spelen, maar ook over onderwerpen die spelen in de wijk. Thema's die aan bod komen zijn o.a.: het opvoedbureau, Algemeen Meldpunt Kindermishandeling, Loverboys, taal en rekenen, Bureau Halt, Kerstmis en het Suikerfeest.

Innovatieproject

Omdat in Zoetermeer al een uitgebreid aanbod voor kinderen bestaat is in het innovatieproject "Passend taalonderwijs voor ouders en kinderen" ingezet op de instroom in deze voorzieningen vanuit de inburgering. De nadruk hierbij ligt op ouders die een OGO (Opvoeding, Gezondheid en onderwijs)- traject vanuit inburgering volgen.

Door de verbinding te leggen tussen deze trajecten en bestaande voorzieningen voor kinderen snijdt het mes aan twee kanten: zowel ouders als kinderen werken aan hun taalachterstand.

Vrijwilligerswerk op basisscholen wordt gecombineerd met taaltrajecten. Er wordt veel aandacht besteed aan conversatielessen over opvoedingsstijlen, het onderwijs, kinderopvang, peuterspeelzalen en de Brede School.

In 2010 is aan alle inburgeraars met kleine kinderen het boek "Mijn eerste Van Dale", uitgereikt. Dit voorleeswoordenboek bevat de eerste 1.000 woorden die kinderen moeten leren voordat ze naar de basisschool gaan. De betekenis van de woorden wordt uitgelegd in tekeningen en versjes. Het boek is zeer bruikbaar voor kinderen met een taalachterstand. Op een speelse manier wordt hun woordenschat vergroot. Het doel van de uitreiking van "Mijn eerste Van Dale" is ouders en kinderen te stimuleren om gezamenlijk te lezen. De taalaanbieders geven tijdens de lessen voorlichting aan de ouders hoe ze het boek met hun kinderen kunnen gebruiken.

Ook zijn er aan alle leerlingen van de basisscholen boekjes uitgedeeld over alle Brede Schoolactiviteiten in hun wijk. De boekjes worden tevens via de ambassadeurs onder de aandacht gebracht.

Vragen die in het project "passend taalonderwijs voor ouders en kinderen" naar voren zijn gebracht:

- Op welke manier kunnen moeders die een OGO-inburgeringstraject volgen deelnemen aan VVE-projecten?
- Hoe kunnen we het onderdeel kennismaken met peuterspeelzaal en Brede School integreren in de trajecten?

3.1 OGO inburgeringstrajecten en opvoedingsondersteuning

In Zoetermeer zijn twee aanbieders gecontracteerd voor de uitvoering van de inburgeringstrajecten. Voor de zogenaamde OGO-trajecten is een aanbieder gecontracteerd die veel aandacht heeft voor maatschappelijke participatie en opvoedingsondersteuning. Een belangrijk onderdeel van het traject is het kennismaken met de diverse wijkorganisaties op het gebied van gezondheidszorg en opvoeding. In samenwerking met deze organisaties is er naast het leren van de taal veel aandacht voor opvoeding en participatie.

De gemeente heeft gevraagd om in deze trajecten extra aandacht te geven aan opvoedingsvoorzieningen zoals de consultatiebureaus, het onderwijs en de kinderopvang. De inburgeraars brengen gezamenlijk een bezoek aan alle voorzieningen. In de lessen wordt stil gestaan bij wat de inburgeraars van deze voorzieningen kunnen verwachten en wat voorzieningen, vooral basisscholen, van hen verwachten. De rol van de ouders bij de opvoeding wordt uitgebreid besproken, maar ook het belang van taalontwikkeling van kinderen vormt een belangrijk thema in alle lessen. Tevens krijgen de deelnemers, veelal moeders, voorlichting over de VVE-voorzieningen.

Vanuit het project is veel overleg geweest met de basisscholen in de wijk. De school is namelijk de plek waar taalachterstanden duidelijk worden. In de wijk Meerzicht heeft de projectmedewerker een breed netwerk opgezet met de directeurs van basisscholen. De projectmedewerker heeft binnen dit netwerk geïnventariseerd welke behoeften er bestaan ten aanzien van de verbinding met inburgering. De scholen signaleren dat er ondanks de goede VVE-voorzieningen soms kinderen aangemeld worden die de Nederlandse taal onvoldoende beheersen. Er bestaat de wens om het onderwijs op school te verbinden met het inburgeringstraject van de ouders, er is behoefte aan een nieuw aanbod.

Op basis van de gesprekken met potentiële inburgeraars en scholen is gekozen voor een laagdrempelig aanbod dat aansluit bij de gesignaleerde problematiek op school. Het betreft de pilot bij de basisschool “de Regenboog”. De basisschool kent veel ouders van kinderen met een taalachterstand. De directeur van de school is zeer betrokken bij het project wijkgerichte inburgering. In eerste instantie is er vanuit het project gestart met een voortraject voor het inburgeringstraject op de basisschool. De directeur heeft een ruimte in de school voor het project beschikbaar gesteld. Het traject werd gegeven door een van de gecontracteerde taalaanbieders. Gedurende het traject werd duidelijk dat niet alle deelnemers in aanmerking komen voor een inburgeringstraject en dat de taalbehoeften verschillen. Daarnaast gaf de aanbieder er de voorkeur aan om het traject toch op de eigen locatie te geven. Op de basisschool kan geen gebruik gemaakt worden van de aanwezige computers. De taalaanbieder wilde daarom de lessen liever op de eigen locatie geven. Deze locatie ligt niet ver van de school af, maar beantwoordt niet aan de vraag van de school en de gemeente. De school en de gemeente willen juist een laagdrempelig aanbod voor de ouders van de kinderen van de school in de veilige omgeving van de school. Door deze omstandigheden is het project niet volgens de oorspronkelijke opzet tot stand gekomen, maar is gekozen voor een tussenvariant: de opstapcursus.

Instapcursussen

Opstapcursussen geven de gemeente de mogelijkheid om het oorspronkelijke plan om een laagdrempelig aanbod op basisscholen te continueren. De aanbieder van de instapcursussen maakt gebruik van alle contacten die in de wijk zijn opgebouwd. Op deze manier kan het idee om een laagdrempelig aanbod op “de Regenboog” te organiseren toch plaatsvinden. Op deze locatie zijn nu instapcursussen georganiseerd die met succes worden gevolgd.

Op dit moment lopen er “Instapcursussen” op twee basisscholen in de wijk Meerzicht en op basisscholen of buurtcentra in andere wijken. In de cursussen wordt een laagdrempelig aanbod gegeven aan moeders wiens kinderen op de school zitten. Daarnaast nemen anderen, veelal moeders van oudere kinderen uit de wijk, deel aan deze cursussen. In eerste instantie is het aanbod op de basisschool “de Regenboog” gestart. Andere scholen en voorzieningen volgden snel omdat ze hoorden hoe succesvol het aanbod was.

- *Waarom is gekozen voor trajecten op een lagere school?*

De scholen signaleren een groep moeders die kampt met taalachterstanden. De betrokkenheid bij school is laag. De ambassadeurs hebben daarom moeders benaderd voor deelname aan een taalaanbod binnen de basisschool tijdens de schooltijden van de kinderen. De Regenboog is bij ouders bekend en is daardoor laagdrempelig. De school is ook goed bereikbaar voor ouders van andere scholen.

De basisschool de Regenboog heeft lesruimte beschikbaar gesteld en biedt ouders de gelegenheid om gezamenlijk een kopje koffie te drinken. De gastouders van de school begeleiden deze bijeenkomsten en attenderen ouders op de themabijeenkomsten die op school gehouden worden. De gastouders werken nauw samen met de ambassadeurs vanuit het project.

De school speelt een actieve rol bij de werving van de ouders. De directeur van de basisschool stelt de ouderkamer en het schoolplein beschikbaar voor werving en attendeert de projectmedewerker op bijeenkomsten die vanuit de school georganiseerd worden.

- *Waarom is het oorspronkelijke plan om inburgeringstrajecten te starten op scholen niet meer doorgedaan?*

Aan de gecontracteerde taalaanbieders is gevraagd om een aanbod te verzorgen op locatie. In eerste instantie werd gedacht aan een empowermenttraining in combinatie met een taalaanbod, maar door de screening werd duidelijk dat ook inburgeringstrajecten nodig zijn. De veronderstelling dat een inburgeringstraject voor veel ouders van een te hoog niveau is, bleek onterecht, maar er waren wel veel taalverschillen.

De voorkeur gaat uit naar inburgering in de eigen buurt, de vertrouwde omgeving. De gecontracteerde taalaanbieders gaven op het laatste moment echter aan dat ze toch liever een aanbod wilden verzorgen in hun eigen gebouw vanwege het gebruik van computers. Er is toen gekozen om het product instapcursussen in te zetten.

De deelnemers en de basisscholen zijn zeer tevreden over deze cursussen ze zullen dan ook in 2011 worden voortgezet. De gemeente Zoetermeer heeft een aanvullende subsidie ontvangen voor de inzet van 175 instapcursussen. Hiervan hebben ongeveer 40 cursussen in 2010 plaatsgevonden. In 2011 zullen nog 135 cursussen gestart worden.

- *Gaan er nog inburgeringstrajecten in de wijk starten?*

In de aanbesteding Inburgering is nadrukkelijk gevraagd aan de nieuwe aanbieders om de trajecten ook in de wijken van Zoetermeer aan te bieden. De nieuwe aanbieders is gevraagd naar laagdrempelige locaties. In de aanbesteding is beoordeeld of de aanbieders een breed netwerk hebben. Hierbij gaat het vooral om het aanbod in de wijken zoals VVE-voorzieningen, peuterspeelzalen en basisscholen. Daarnaast is geselecteerd op de wijze waarop

taalaanbieders inburgeraars ondersteunen om een eigen netwerk op te bouwen in de wijk en in de stad.

- *Hoe is de verbinding met de VVE tot stand gekomen?*

De beleidsmedewerker VVE is betrokken bij het innovatieproject. De bestaande voorzieningen zijn in kaart gebracht. De projectmedewerker is met de locatiemanagers in gesprek gegaan om een verbinding tot stand te brengen.

De kinderen die in aanmerking komen zijn toegeleid naar de VVE-trajecten. Daarnaast wordt er door de aanbieder van de VVE-trajecten voorlichting gegeven in de instapcursussen.

- *Sluit het aanbod voor de moeders aan bij het aanbod van de basisscholen?*

In de training wordt zoveel mogelijk aansluiting gezocht met de thema's die op dat moment spelen op de basisschool.

Zo hebben bijvoorbeeld kinderen van groep 8 die meededen aan een verhalenleeswedstrijd deze verhalen voorgelezen en besproken in de instapcursus.

De instapcursussen sluiten aan op de vraag van de deelnemers. De moeders willen allemaal de taal beter leren om hun kinderen een betere toekomst te geven.

- *Hoe lang duurt de cursus?*

De bestaande cursussen duren zeven weken en worden op twee dagdelen per week gegeven. In de cursussen staat de doorstroom naar het stedelijk aanbod centraal. De nieuw gecontracteerde taalaanbieders zullen hun trajecten aan moeten laten sluiten bij de opstapcursussen.

3.2 Het aanbod Brede school verbinden met de inburgeringstrajecten?

De Brede School Zoetermeer is een samenwerkingsverband van de gemeente Zoetermeer en het 'projectteam Brede School'; 42 basisscholen, wijkmanagers en circa 27 aanbieders van activiteiten op het gebied van kunst, cultuur, natuur en educatie, sport, welzijnsorganisaties en kunstenaars nemen deel. De gemeente Zoetermeer functioneert als opdrachtgever van de Brede School en heeft de regie; een grote welzijnsorganisatie is de uitvoeringsorganisatie die alle activiteiten verbindt.

De Brede School Zoetermeer is ontstaan vanuit de (onderwijs)achterstandsgedachte. De wijk Meerzicht is één van de drie wijken in Zoetermeer waarvoor het eerste programma is ontwikkeld. De verbreding van het programma Brede School Zoetermeer is daarna gefaseerd uitgevoerd. De Brede School is steeds verder uitgebreid met in totaal vijf parttime 'Brede School wijkcoördinatoren'. De werkgroep programmaontwikkeling en het aanbiederoverleg werken nauw samen met de scholen zodat alle activiteiten aansluiten bij de wensen van de scholen.

Informatievoorziening

In Zoetermeer is veel aandacht besteed aan de bekendheid van het Brede School aanbod onder de kinderen. De IB-ers (intern begeleiders) van de scholen brengen het aanbod nadrukkelijk onder de aandacht van alle leerlingen. De vaste leerkrachten bespreken het aanbod van de Brede School in de lessen als de boekjes worden uitgedeeld. Leerlingen worden geënthousiasmeerd om het aanbod thuis met hun ouders te bespreken.

De IB-ers dragen daarnaast leerlingen met voorrang voor als ze daartoe een indicatie zien. Hierbij kan het gaan om een schrijnende thuissituatie of om leerachterstanden.

Binnen de gemeentelijke afdeling WZI (Werk, Zorg en Inkomen) hebben alle klantmanagers informatie ontvangen over het aanbod Brede School. De klantmanagers besteden in hun gesprekken met klanten dan ook aandacht aan de Brede School activiteiten. Dit geldt niet alleen voor de klanten met een inburgeringstraject, maar ook voor andere klanten met een WWB uitkering.

In Zoetermeer wordt steeds meer aandacht besteed aan prettige leefbare wijken. Het gaat hierbij om een integrale aanpak op het gebied van fysiek, sociaal en veiligheid. Daarom wordt voor elke wijk een wijkontwikkelingsplan (WOP) gemaakt waarbij bewoners, wijkorganisaties en corporaties gevraagd wordt naar kansen en knelpunten op de eerder leefgebieden. Bij het samenstellen van het wijkgerichte Brede School activiteitenprogramma worden speerpunten uit de WOP-en meegenomen.

